

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תצא

אליו, שוב לא יצליח להכניע אותך כלל וכלל.
(לאור הנר)

השב תשיבם" (כב, א)

מובא בספר "חיים שיש בהם": מעשה ביהודי אחד, מאנשי לודו', מקום כהונתו של רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל, שטייל ברחובות העיר, ומצא ארנק מלא כסף. כשבא לביתו, פתח ומצא בארנק סכום של אלף רובל. למחרת בבקר, קרא היהודי בעתון, מודעה מאחד הפריצים, שאבד לו ארנק ובתוכו מעות, ומי שמצאו ויחזירו, יקבל מאה רובל בשכרו.

ללא היסוסים ולא

חשבונות עה היהודי את דרכו לבית הפריץ, והחזירו לו.

שמח הפריץ כי אבדתו הוחזרה לו, נטל את הארנק מיד היהודי, מנה את המעות שבתוכו, פניו מעידים בו כמאה עדים, כולו חימה.

כך היא דרכו של גוי, חשב היהודי לתמו, פיו ידבר שקרים, הבטיח להעניק מאה רובל וכבר התחרט.

אבל המעשה לא הסתיים בכך, הפריץ

החל צעק צעקות קללות חירופים וגידופים, גנב, כולכם גנבים! שני אלפים רובל היו לי בארנק, ואתה לא החזרת לי כי אם אלף!

רעדה אחזתו ליהודי דגן אשר רצה לקיים מצות השבת אבידה, ולבסוף מעלילים עליו עלילת שוא.

התחיל לדבר תחנונים, ושהוא מוחל על המאה רובל שהובטחו למוצא הארנק, ובלבד לא יעליל עליו כזאת, אולם דברי היהודי נפלו על אזניים אטומות.

הפריץ מסר את דינו לערכאות.

נחפוז האיש אל בית הרב מרא דאתרא, וסיפר לו את כל הסיפור, הקשיב הרב לדברי היהודי, והרגיש כי אמת בפיו - בארנק שמצא לא היו כי אם אלף רובל ותו לא.

פנה אליו והוכיחו: דע לך, כי צרה זו באה עליך, משום שבשעת קיום מצות השבת אבידה, היתה לך מחשבה זרה, לקבל שכר של מאה

"ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו" (כא, י)

עצה נפלאה למלחמת היצר רמוזה בפסוק זה, לדברי רבנו יוסף חיים בספרו "עוד יוסף חי", אשר באר אותה באמצעות משל נאה: מעשה היה בחוזה בכוכבים שהיה מקורב עד מאד למלך.

באחד הימים לפתע, סר חנו בעיני המלך, והוא החליט להרוג אותו... אך מכיון, שאין המלך יכול להרוג אדם סתם הוא קרא לו ואמר לו: "עליך לומר לי מתי תמות, ואם תטעה אהרג אותך..."

הבין החוזה בכוכבים שהמלך טומן לו פח, שכן אם יאמר לו: בעוד עשרים שנה, יהרוג אותו המלך מיד, ברצותו

להוכיח לו שהוא טועה, וכך בכל תשובה שיענה לו, ימצא המלך דרך להרוג אותו.

הרהר מעט ואז השיב: "אדוני המלך, רואה אני בכוכבים שעתיד אני למות שלשה ימים לפניך..."

כשמע המלך כך, מיד חשש לגעת בו לרעה, שמא יקרב את מותו שלו... ולא זו בלבד, אלא שמאותו יום ואילך הוא הצמיד לחוזה בכוכבים שלו שומרי ראש שישמרו את צעדיו, וכן רופאים שיבדקו את בריאותו...

הקשר שקשר בינו לבין המלך - הציל את חייו.

התורה מייצעת ליהודי - ממשיך ה"בן איש חי" - שיקח את יצרו הרע וישעבד אותו לעבודת הבורא ולצרכים שלו.

אין צורך להלחם נגדו באפן חזיתי, אלא מוטב לו לאדם לנהוג בחכמה, ללמד מדרכיו ולשבות את שביו, כך שכל הכלים של היצר הרע, משועבדים יהיו לעבודת הבורא...

כאשר אומר לך יצרך: "אל תקנה אתרוג, הוא עולה מאה דולר... חבל על הכסף", עליך לענות לו: נכון, אבל גם גלידה עולה כסף..."

כשהוא לוחש לך: אתה עיף ואינך יכול לקום לתפלה", החזר לו: "אמת הדבר, אולם אני כה עיף עד שאינני מסוגל לחטוא..."

באותם כלים בהם הוא מנסה לשבש את עבודתך הרוחנית, כך עליך להשתמש נגדו עצמו, ועל ידי שתקשר את עצמך

"עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם"

(רמב"ם)

אִישׁוֹן לַיִל, רַק הַכּוֹכְבִים בְּחוּץ, הַמְזִיגִין נוֹשֵׁף עֲלֶיךָ בְּאֶגְרִסִּיבִיּוֹת, אֶתְּהָ אֹהֶב אֶת זֶה, מִחֲלִיף צַד, מִתְּפֹסָה שׁוֹב עַד הַפְּדָחַת, וּמִמְשִׁיךְ לִישָׁן אֶת שְׁנֵתְךָ הָעֶרְבָה. וְאָז... קוֹלוֹת בְּכִי וְיִלְלוֹת מְכִיוּן הַחֶדֶר שֶׁל הַתִּינוּק. הוּא בּוֹכָה.... אֵינן מָה לַעֲשׂוֹת, נִפְרָדִים בְּכָאֵב מִפְּנֵי הַחֲלוּמוֹת, וְלֶךְ תִּדַע עֲכָשְׁיוֹ מָה הַתִּינוּק צָרִיךְ, וְפִמָּה זְמַן זֶה יִקַּח.

אֶתְּהָ מְנַסָּה לְדַחֵף לוֹ דְּיִסָּה, מוֹצֵץ, שֶׁר לוֹ שִׁיר וְאֶתְּהָ מְסַתְּפֵל, נוֹ מְתִי יִרְדֵם כְּבָר.

עַד שֶׁהוּא נִרְדֵם אַחֲרֵי שֶׁעָה הוּא שׁוֹב מִתְּעוֹרֵר, סִיוֵט...

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תצא

שיקחו את שלהם ויתפרנסו בכבוד. ואכן נטל רבי חיים קרייזווירט את הפרטים, אך שנים רבות לאחר המלחמה לא הצליח למצוא שם ושארית לאותו יהודי, ואף לאחר חיפושים שונים לא עלה בידו למצוא אחד מיורשיו.

עברו יותר מעשרים שנה. רבי חיים יושב בבית המדרש ועמל בתורה, והנה ביום מן הימים נכנס אורח עני מרוד, לבוש בבגדים קרועים ובלויים, והתיישב בקצה בית המדרש ושהה שם בעיר במשך כמה ימים.

במשך ימים אלו שמע רבי חיים את שמו ושם משפחתו, ולאחר בירור קצר נודע לו שהוא בנו של אותו יהודי שמסר לו את מספר

חשבון הבנק שלו בשוויץ.

הבין רבי חיים שנודמנה עתה לידו מצוה גדולה של השבת אבידה בשלימות.

הוא ניגש אל האיש וחקר אותו היטב בבדיקות שונות להיות בטוח שאכן הוא באמת בנו של אותו יהודי, ומשמצא כי אמת בפיו, מסר לו את הסימנים והמספרים שהיה צריך לדעת, והלה

הצליח להוציא מהחשבון בבנק סכום כסף אדיר שהפקיד אביו שם שנים רבות קודם לכן.

הוסיף רבי חיים שיש ללמוד מכאן מוסר השכל, שיכול אדם להסתובב עשרים שנה עני מרוד ואינו יודע עד כמה עשיר הוא, כך כל אדם מסתובב בעוה"ז כעני בדעת ומבזבז זמנו, ואינו מודע לאוצר הגדול הטמון בו, הכוחות, הכשרונות והיכולות שמסוגל להעפיל בהם לפסגות אם רק ינצלם כראוי.

(בדידי הוי עובדא)

"השם תשיבם לאחיק" (כב, א)

מעשה שהיה בישיבת פורת יוסף: בחור מצא בבית המדרש שטר של חמישים לירות (סכום גדול בימים ההם).

הוא פנה לגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל ושאל אם יכול ליטלו שהרי מפורש

רובל, היה לך לקיים את המצוה - אפילו אבידתו של גוי - שלא על מנת לקבל פרס.

עתה אם יש לך פרקליט המייצג אותך, אבקש שיואיל לבוא לביתי, להתייעץ מה לטעון בבית המשפט.

יום הדין מגיע, הפריץ "מוכר" את סיפורו בפני השופטים. התובע האשים את היהודי, ולעומתו, הסנגור הצדיקו.

בין הדברים פנה הסנגור אל הפריץ, ושואלו: האם כבודו מוכן להשבע, שאבד שני אלפי רובל! קפץ הפריץ ונשבע.

שופרים נכבדים, פנה אליהם הסניגור - שבועותו של הפריץ במקומה עומדת, ואי אפשר כלל לפקפק בה, אבל היא מעידה, כלאחר יד, שהאבידה שמצא היהודי, אינה

של הפריץ, מי שמחזיר אבידה - חוקתו כשר.

רמאים וגנבים, אינם מחזירים אבידה.

אם היהודי לא מצא אלא אלף רובל, הרי זוהי אבידה אחרת לגמרי, לא אבידתו של הפריץ, אני דורש להחזיר את האבידה, למי שמצאה..."

הפריץ עומד בפנים זעופות, השופטים ידעו כי שבועתו שבועת שוא, אבל כיצד יאשימוהו?

משום כך התקבלה טענת הסניגור פה אחד, ופסק הדין יצא כי אלף הרובל שייכים ליהודי. זו תורה וזו חכמה!...

למי שמצאה... הפריץ עומד בפנים זעופות, השופטים ידעו כי שבועתו שבועת שוא, אבל כיצד יאשימוהו?

משום כך התקבלה טענת הסניגור פה אחד, ופסק הדין יצא כי אלף הרובל שייכים ליהודי. זו תורה וזו חכמה!...

למי שמצאה... הפריץ עומד בפנים זעופות, השופטים ידעו כי שבועתו שבועת שוא, אבל כיצד יאשימוהו?

משום כך התקבלה טענת הסניגור פה אחד, ופסק הדין יצא כי אלף הרובל שייכים ליהודי. זו תורה וזו חכמה!...

למי שמצאה... הפריץ עומד בפנים זעופות, השופטים ידעו כי שבועתו שבועת שוא, אבל כיצד יאשימוהו?

משום כך התקבלה טענת הסניגור פה אחד, ופסק הדין יצא כי אלף הרובל שייכים ליהודי. זו תורה וזו חכמה!...

למי שמצאה... הפריץ עומד בפנים זעופות, השופטים ידעו כי שבועתו שבועת שוא, אבל כיצד יאשימוהו?

משום כך התקבלה טענת הסניגור פה אחד, ופסק הדין יצא כי אלף הרובל שייכים ליהודי. זו תורה וזו חכמה!...

למי שמצאה... הפריץ עומד בפנים זעופות, השופטים ידעו כי שבועתו שבועת שוא, אבל כיצד יאשימוהו?

משום כך התקבלה טענת הסניגור פה אחד, ופסק הדין יצא כי אלף הרובל שייכים ליהודי. זו תורה וזו חכמה!...

למי שמצאה... הפריץ עומד בפנים זעופות, השופטים ידעו כי שבועתו שבועת שוא, אבל כיצד יאשימוהו?

משום כך התקבלה טענת הסניגור פה אחד, ופסק הדין יצא כי אלף הרובל שייכים ליהודי. זו תורה וזו חכמה!...

למי שמצאה... הפריץ עומד בפנים זעופות, השופטים ידעו כי שבועתו שבועת שוא, אבל כיצד יאשימוהו?

לע"נ האשה החשובה מרת
מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תצא

ליקט מרחובות העיר וביקש מהם להשתתף בסעודת מצוה.

אף אחד לא הבין לאיזו סעודה כוונתו, אולם כולם נטלו את ידיהם והסבו לסעודה, בלי להבין על מה ולמה.

לפתע קם בעל הבית, שלף מכיסו את שרשרת הזהב, ושאל שוב את המאבד על הסימנים שלו, והראה לכל המסובים כי הסימנים נכונים.

לאחר מכן עצם את עיניו, ואמר בהתרגשות לשם יחוד, "הריני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה מן התורה של השבת אבידה", ומתוך שמחה עצומה של מצוה, נתן את האבידה בידיו של האורח.

בסיפור נפלא זה, ביקש רבי אברהם ועקנין להשריש בקרב צעירי הצאן, את השמחה הגדולה שיש לחוש

כאשר מקימים כל מצוה, ולא לעשותה בלי כוונה כמצות אנשים מלומדה.

"כי יקרא קן צפור לפניך... ואת הבנים תקח לך" (כב, ו-ז)

י"א בתמוז ה'תשנ"ד נפטרה הרבנית אלישיב ע"ה, אמה של הרבנית קניבסקי ע"ה. כשיצאה הרבנית

מהבית בדרכה אל לוויתא אמה, ראתה קן ציפור על הגג. מיד פנתה אל אחד מנכדיה ודחיפות בקולה: "גש מהר אל ישיבת בית מאיר, וקרא לאברך פלוני, הוא היה אצלי לפני כמה שנים וסיפר, שאין לו ילדים. אמור לו, שיש כאן קן ציפור, וכתוב במדרש ששילוח הקן הוא סגולה לבנים.

אמנם אני עומדת לנסוע ללווייה עכשיו, אבל יש עוד מספר דקות, עד שהרב ירד ונצא לדרך. שיבוא מיד לזכות במצווה!" הנכד מיהר וקרא לאברך המדובר.

לשמע הדברים האברך נאלם דום. כיצד מסוגלת הרבנית בשעה כה קשה לחשוב על אדם בלתי מוכר, שהיה אצלה לפני שנים?

הוא מיהר אל בית הרבנית, אך אז הסתבר, שהציפור לצערו איננה בקן.

"כדאי שתמתין מעט", עודדה אותו הרבנית, "אולי הציפור עוד תשוב לפני שהרב ירד".

בגמרא (ב"מ כד.) המוצא מעות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות הרי אלו שלו.

שלף מיד רבי בן ציון מכיסו שטר של חמישים לירות ואמר לבחור: "קח לך מתנה ממני, ועתה עלה לבית המדרש ותחפש מי איבד את הכסף".

עלה הבחור לביהמ"ד ואכן מצא אברך מבוהל מסתובב ומחפש שטר שאבד לו. היה זה אברך עני ומטופל בילדים שלוה חמישים לירות מקופת הגמ"ח ואבדו לו.

מיד החזיר לו הבחור את השטר והשיב את נפשו. אמר לו רבי בן ציון: "רואה אתה, גמלת חסד עם אדם מישראל! גם אם צדקת מצד הדין, יש לעשות לפניך משורת הדין.

אין הפירוש "הרי אלו שלו" שאסור להכריז, אלא יש מצבים שצריכים לנהוג

בוותרנות, לפני משורת הדין".

(האיר המזרח)

"השב תשיבם לאחריך" (כב, א)

רבי אברהם ועקנין, מיקירי בני ירושלים, היה נוהג לקבץ תינוקות של בית רבן בשבת קודש אחר הצהרים, אל בית הכנסת, והיה אומר עמם פרקי תהלים,

מחלק להם מיני מתיקה ומספר באזניהם סיפורי צדיקים ומדות נאצלות.

פעם סיפר לילדי החסד על איש עני אחד בן טובים, שמצא שרשרת זהב יקרה בבית הכנסת.

ביקש האיש לקיים מצות השבת אבידה, ותלה מודעות על דבר המציאה, אך במשך שנה תמימה לא הופיע אף אחד לדרוש אותה.

יום אחד, קרא אדם אחד את המודעה הישנה, ובא לדרוש את האבידה על פי סימניה.

שמע המוצא את הסימנים, וביקש ממנו להמתין מעט, עד שיבדוק אם הסימנים נכונים.

לאחר זמן קצר יצא ואישר כי אמנם הסימנים נכונים, אבל במקום להשיב לו את השרשרת מיד, ביקש מהמאבד להמתין מעט עד שובו.

לאחר זמן מה שב לביתו עם מאכלים שונים, ואחריו השתרכו שמונה אנשים, אותם

אין לאדם דבר יותר מספק ומשמח מאשר החבור הזה... הקב"ה רוצה שנהיה אתו, אבל אנחנו כל הזמן עסוקים עם הטרדות שלנו, ואז מדי פעם הוא שולח איזה כאב או שנים, איזה שחרית או מנחה שהוא רוצה שנהיה מרכזים אליו, ומתוך בחירה ובטול עצמי טוטאלי, ואנחנו אין לנו כח לתת מעצמנו בשביל להתחבר אליו שהוא כלו מתיקות ושמחה, אלא אנחנו רוצים למשך ישועות ולעזוב. אוי להם לבריות מעלבונה של תורה.

(א נקודה'לה - ספינקא)

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תצא

מכיון שבשעתו אמר ש"אינו כותב" למרות שכוונתו היתה רק לאותו מעמד, מכל מקום אינו רוצה לשנות מהדיבור שהוציא מפיו.

(שר התורה)

"מוצא שפתיך תשמור ועשית" (כג, כד)

מעשה בנגיד שנכנס אצל הגרי"ז סולביצ'יק זצ"ל כשלושה ימים לפני ראש חודש וסיפר לו כי בשבת האחרונה קיבל עליה לתורה בבית הכנסת, ועשו לו "מי שברך" שבו קיבל על עצמו לנדוב "מה שחסר לרב

מבריסק
החודש האחרון
שמשלם לאברכי
הכולל שלו, ובא לשלם את נדרו ורוצה לדעת כמה חסר שעליו לשלם. עשה לו הגרי"ז את החשבון כמה חסר לו, והתברר שרוב הסכום החודשי עדיין חסר לו.

נענה הנגיד ואמר: "אמנם על דעת כן לא נדרתי, שכן סבור הייתי שבסוף החודש מסתמא חסר רק חלק קטן מהסכום, אבל מכל מקום "מוצא שפתיך תשמור" על כן אקיים נדרי", ומסר להגרי"ז את כל הסכום במלואו...

(פניני רבינו הגרי"ז)

"ביומו תתן שכרו" (כד, טו)

סיפר הגה"צ רבי חיים זייצ'יק זצ"ל: פעם ראו את החפץ חיים בערב שבת סמוך לחשיכה, מסתובב באחת הסימטאות והיה הדבר תמוה.

לאחר מכן נודע, כי אחד מפועלי הדפוס שעבד בערב שבת בהדפסת ספרו של הח"ח, נשמט מתחת ידו בעת תשלום השכר, וכדי לא לעבור על עשה של "ביומו תתן שכרו" ועל לאו של "לא תלין פעולת שכיר", חקר אצל הפועלים על מקום מגוריו ונחפו לביתו עד זמן הדלקת נרות כדי לפרוע לו חובו.

ואכן, ברגע האחרון שבה הציפור אל הקן והאברך קיים את המצווה.

תשעה חודשים לאחר אותו מעשה ילדה אשתו של האברך במזל טוב.

"ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך"

(כג, טו)

צריך להבין, לעיל כתוב 'כי ה' אלקיך הוא העובר לפניך' (ט, ג) משמע שהקב"ה הולך לפני בני ישראל, ומכאן משמע 'ושב מאחריך' שהקב"ה הולך אחרי בני ישראל.

אומר הרה"ק רבי יוסף

שאל נתנון זצ"ל אבדק"ק לבוב כי כשהולכים לבית המשתה השמש הולך לפני האדם, ואילו כשמכניסים אדם לבית הסוהר הולך הסוהר אחרי האיש בכדי שלא יברח.

זהו גם כאן הפירוש, שער עכשיו שהתנהגו כראוי היה הקב"ה לפני בני ישראל או בקרב מחנך, אבל אם חס ושלום בני ישראל לא יתנהגו כדבעי ויהיה חלילה בהם ערות דבר הרי הקב"ה יהיה אחריך.

(דברי שאול)

"מוצא שפתיך

תשמור ועשית" (כג, כד)

הגאון מטשיבין - רבי דב בעריש וויידנפעלד זצ"ל נהג שכאשר היו מכבדים אותו לכתוב אות בסיום ספר תורה חדש, היה מסרב, ובמקום זה היה מבקש לעשות את הסופר לשליח עבורו בכתיבת האות.

כשנשאל פעם לפשר מנהגו זה, סיפר רבי דב בעריש כי אירע פעם בחו"ל שהשתתף בהכנסת ספר תורה שתרם יהודי שחתנו היה מחלל שבת, ומכיון שחשש שמא גם הלה יכתוב אות בספר התורה, לכן אמר שאינו כותב אות, והוא מבקש שהסופר יהיה שלוחו.

בעקבות זאת עשו כל הנאספים כמוהו, וממילא גם הלה לא כתב.